

Problembeteenden hos svenska hundar

Har mental och fysisk aktivering en påverkan?

Emma Rannström och Madita Waldschmidt

Självständigt arbete i djuromvårdnad • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Djursjukskötarprogrammet
Uppsala 2026

Problembeteenden hos svenska hundar. Har mental och fysisk aktivering en påverkan?

Behavioral problems in Swedish dogs. Do mental and physical stimulation have an impact?

Emma Rannström och Madita Waldschmidt

Handledare:	Claes Anderson, SLU, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Bitr. handledare:	Maria Andersson, SLU, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Examinator:	Anna Lundberg, SLU, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i djuromvårdnad
Kurskod:	EX0994
Program/utbildning:	Djursjukskötprogrammet
Kursansvarig inst.:	Institutionen för kliniska vetenskaper
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2026
Omslagsbild:	Madita Waldschmidt
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Nyckelord:	Beteende, fysisk aktivitet, hund, mental aktivitet, problembeteende, promenad

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Sammanfattning

Hund är ett av de vanligaste husdjuren i Sverige och förekomsten av problembeteenden hos dessa är inte ovanlig. Problembeteenden hos hundar kan bli ett stort problem både för hundens och ägarens välmående och kan leda till att hunden avlivas eller omplaceras. Orsakerna till att hundar får problembeteenden är många och studier visar att fysisk och mental aktivering kan påverka förekomsten stort. Djurhälsopersonal har en viktig rådgivande roll och det är av stor vikt att dels ha förståelse för vad det finns för problembeteenden, vad som kan orsaka dem samt olika strategier för djurägare att hantera dem.

Detta examensarbete inom djuromvårdnad syftade till att undersöka vilka de vanligaste problembeteendena hos hundar i Sverige är samt om fysisk och mental aktivering har någon påverkan på dessa beteenden. För att undersöka detta genomfördes en enkätstudie riktad till svenska hundägare som publicerades på Facebook och skickades till studenter på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU).

Enkäten renderade i 719 kompletta svar. De tre vanligaste problembeteendena enligt respondenterna var aggressivitet, överdrivet skällande och separationsrelaterade beteenden. Resultatet visade även att både fysisk och mental aktivering på olika sätt påverkar hur hundägarna upplever beteendena efteråt. Fler ägare upplevde att beteendena minskade jämfört med ökade efter promenad eller aktivitet. Dock ansåg majoriteten av respondenterna att beteendena var oförändrade, eller att de inte visste hur beteendena förändrades.

Detta belyser det faktum att fysisk och mental aktivering eventuellt påverkar problembeteenden positivt. Det behövs dock mer forskning för att säkerställa på vilket sätt olika aktiviteter påverkar problembeteenden och om aktiviteter kan användas som hjälpmedel för att hantera dessa.

Nyckelord: beteende, fysisk aktivitet, hund, mental aktivitet, problembeteende, promenad

Abstract

Dogs are one of the most common pets in Sweden, and the occurrence of behavioural problems in these animals is not uncommon. Behavioural problems in dogs can pose a significant challenge to both the welfare of the dog and its owner, and may lead to euthanasia or rehoming. The causes of behavioural problems in dogs are numerous, and studies indicate that physical and mental stimulation can have a substantial impact on their occurrence. Animal health personnel have an important advisory role, and it is essential that they develop an understanding for different types of behavioural problems, their potential causes, and various strategies that animal owners can use to manage them.

This thesis aimed to investigate the most common behavioural problems in dogs in Sweden, as well as whether physical and mental stimulation have any impact on these behaviours. To examine this, a questionnaire study was conducted. The survey was distributed to Swedish dog owners via Facebook and sent to students at the Swedish University of Agricultural Sciences (SLU).

The questionnaire resulted in 719 complete responses. The three most commonly reported behavioural problems were aggression, excessive barking, and separation-related behaviours. The results also showed that both physical and mental stimulation influence how dog owners experience these behaviours afterwards. More owners reported that the behaviors decreased rather than increased following a walk or activity. However, the majority of respondents considered the behaviors to be unchanged, or stated that they did not know how the behaviors had changed.

These findings highlight the possibility that physical and mental stimulation may have a positive effect on behavioural problems. However, further research is needed to determine how different types of activities influence behavioural problems and whether such activities can be used as tools to manage them.

Keywords: behaviour, behavioural problem, dog, mental stimulation, physical activity, walk

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	7
Figurförteckning.....	8
Förkortningar.....	9
1. Inledning	10
1.1 Syfte	11
1.1.1 Frågeställningar	11
2. Bakgrund	12
2.1 Hundens ursprung och behov	12
2.2 Problembeteenden	13
2.3 Fysisk aktivitet och mental aktivering	14
3. Material och metod	15
4. Resultat.....	16
4.1 Allmän information om respondenterna och deras hundar	16
4.2 Aktivitet och beteenden	16
4.3 Hur beteendena påverkas efter aktivering	20
5. Diskussion.....	29
6. Konklusion	36
7. Referenser	37
8. Studenternas AI-utlåtande	41

Tabellförteckning

Tabell 1. Respondenternas uppfattning om i vilken utsträckning beteendena är ett problem.....	19
Tabell 2. Respondenternas uppfattning om hur beteendena förändras efter eller i slutet av en promenad.....	20
Tabell 3. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Nose work/sökarbete"	21
Tabell 4. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Kasta boll/leksaker"	22
Tabell 5. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Trickträning"	23
Tabell 6. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Aktiveringsleksaker"	24
Tabell 7. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Jakt"	25
Tabell 8. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Leka med leksak/dragkamp"	26
Tabell 9. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Agility".....	27
Tabell 10. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Rallylydnad".....	28

Figurförteckning

Figur 1. Respondenternas svar på hur många minuter om dagen de motionerar sin hund	17
Figur 2. Respondenternas svar på om de utför några av de listade aktiviteterna och/eller "annat". Flera val var tillåtet.....	17
Figur 3. Respondenternas uppfattning om deras hund uppvisade några av de listade beteendena och/eller "annat". Flera val var tillåtet.....	18
Figur 4. En sammanställning av beteendena respondenterna ansåg vara ett problembeteende i viss eller stor utsträckning	19

Förkortningar

Förkortning	Betydelse
SJVFS	Statens jordbruksverks författningssamling
SLU	Sveriges lantbruksuniversitet

1. Inledning

Hund är ett vanligt husdjur i Sverige och det finns ungefär 1 079 000 registrerade hundar och runt 779 000 registrerade hundägare (Jordbruksverket 2025). Att äga en hund innebär ett stort ansvar. Enligt 2 kap. 5§ i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hundar och katter (SJVFS 2020:8) är det hundägaren som måste se till att djuret kan utföra sina naturliga behov och aktiveras både mentalt och fysiskt varje dag. Då hundar är flockdjur innebär aktiveringen att både få umgås med människor och om möjligt andra hundar (SJVFS 2020:8).

Problembeteenden hos hundar kan bli ett stort problem både för hundarna och ägarna. Dessa beteenden kan vara en betydande anledning till att djurägare väljer att omplacera eller avliva sina hundar (Hawes et al. 2020; Hitchcock et al. 2024). Enligt en artikel av Beaver (2024) upplevde upp till 99% av hundägare i USA att deras hund i varierande grad hade någon typ av problembeteende. Vidare var aggression och separationsångest de mest förekommande problembeteendena enligt studien. I en studie gjord av Col et al. (2016) var de mest förekommande problembeteendena bland hundar som hade besökt en australiensisk beteendeklinik, aggression, överdrivet skällande och ospecificerad ångest (emotionell respons till ett stimuli associerat med fara).

Orsaker till att problembeteenden uppstår är många och strategier för att hantera samt motverka dessa är viktiga för hundens välfärd. I en studie gjord av Harron et al. (2014) förklarades hur mental stimulering i form av sällskap eller en matfylld leksak hos omplaceringshundar gjorde att hundarna visade färre problembeteenden och i stället blev lugnare. Vidare visade artikeln av Sulkama et al. (2022) att hundar som fick få dagliga promenader hade större sannolikhet att uppvisa repetitiva/stereotypa beteenden. Längre promenader kunde dessutom leda till mindre aggressionsbeteenden hos hundar jämfört med kortare promenader (Podberscek & Serpell (1997)). Aktivering, både fysiskt och mental, kan således ha en betydande inverkan på uppkomst samt omfattning av problembeteenden hos hundar.

Djursjukskötare har en viktig rådgivande roll för djurägare, vilket gör det viktigt för denna yrkeskategori att ha förståelse för vad det finns för problembeteenden, vad som kan orsaka dem och hur djurägare kan hantera dessa beteenden och även för att kunna ta det i beaktande när rekommendationer vid olika sjukdomstillstånd ges. I detta examensarbete undersöktes vilka de mest förekommande problembeteendena enligt svenska hundägare är och om hundars

problembeteenden förvärras eller förbättras efter olika typer av aktiviteter. Det gjordes via en enkätundersökning som skickades ut till svenska hundägare.

1.1 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att undersöka vilka problembeteenden som svenska hundägare upplever är mest förekommande och om faktorer såsom fysisk och mental aktivering kan påverka dessa beteenden.

1.1.1 Frågeställningar

- Vilka är de vanligaste problembeteendena hos hundar, enligt hundägare i Sverige?
- Hur påverkas problembeteenden av motion och aktivering?

2. Bakgrund

2.1 Hundens ursprung och behov

Hunden härstammar från vargen och domesticeringsprocessen startade för över 10 000 år sedan då människor tros ha fångat in och tagit hand om vargungar och använt dem som en resurs i sitt samhälle (Tancredi & Cardinali 2013). En annan teori är att vargarna domesticerade sig själva genom att söka sig till människor och deras avfall (Tancredi & Cardinali 2013). Domesticeringen satte naturliga urvalsmekanismer ur spel då människorna kunde tillgodose vargens behov som blev tillfredsställda utan konkurrens (Naturhistoriska Riksmuseet 2025). En av de främsta förändringarna från varg till hund är neoteni vilket innebär att hundar behåller juvenila beteenden även i vuxen ålder. Därutöver så har människor gjort urval för att tillfredsställa olika behov och ändamål (Tancredi & Cardinali 2013). Detta på både gott och ont för hundarnas hälsa och beteende (Naturhistoriska Riksmuseet 2025).

Hundar har enligt Fallahi et al. (2024) i flera tusen år tränats till olika ändamål så som till vakt och vallande av olika boskapsdjur. Under senare år har kunskapen ökat om hundens förmågor och egenskaper vilket har gjort att nya användningsområden öppnats upp, men för att komma vidare och utöka det vi kan lära hundarna krävs dock att människan förstår hur de ska hanteras och tränas (Naturhistoriska Riksmuseet 2025). Idag har de flesta människor dock hundar i ett rent sällskapssyfte då de ökar människors livskvalitet (Fallahi et al. 2024). Detta gör att hundarna behöver anpassa sig till nya förhållanden såsom stadsliv och en lugnare vardag utan arbetsuppgifter.

Hunden har olika behov som måste tillgodoses, vilket regleras genom lagstiftning. Exempelvis förklaras det i SJVFS 2020:8 5 kap. att hunden varje dag ska få välbalanserad näring och fri tillgång till dricksvatten. Även deras behov av social kontakt med människor och hundar, rörelse, vila och mentala stimulans ska tillfredsställas (Länsstyrelsen Stockholm 2024).

Enligt McEvoy et al. (2022) är socialisering mycket viktigt för hundar och om valpar inte socialiseras ordentligt ökar risken för problembeteenden senare i livet. Vidare nämns att både bra och dåliga erfarenheter tidigt i livet kan påverka den vuxna hundens beteenden. Genom belöning med godis och leksaker kan erfarenheter göras mer positiva och väl socialiserade hundar blir i sin tur lättare att hantera (Adams et al. 2004).

2.2 Problembeteenden

Problembeteenden hos hundar är ett begrepp som används för att beskriva ett beteende som är oönskat av hundägaren (Wells & Hepper 2000). Det kan vara ett beteende som av ägaren anses problematiskt, störande eller farligt men när ett beteende blir ett problem är individuellt och subjektivt (Barcelos et al. 2024). Vanliga beteenden som kan upplevas som problem är aggression, överdrivet skällande och ångestbeteenden (Col et al. 2016). En studie av Barcelos et al. (2024) visade att problembeteenden hos hundar inte bara drabbar hunden själv utan även ägarens mående. Studien visade även att hundens problembeteenden kunde minska sociala interaktioner, öka stress och frustration samt öka negativa känslor hos ägaren.

Enligt Mikkola et al. (2021) finns det flera faktorer som kan öka sannolikheten att hunden uppvisar ett aggressivt beteende mot en människa. Dessa faktorer är hög ålder, hanhund, rädsla hos hunden, mindre storlek på hunden och vissa raser. Dessutom kan även faktorer som exempelvis att hunden är ensamhund och att det är ägarens första hund påverka uppkomsten av problembeteenden. Vidare nämndes det att utbildningar för djurägare och förbättringar vid uppfödning skulle kunna minska risken för aggression. Aggression beror inte på att hunden försöker vara dominant eller att hunden försöker komma högre i hierarkin utan snarare på associativt lärande och resursförsvar vilket även har observerats i vargflockar (Bradshaw et al. 2009). Associativt lärande beskrevs i artikeln som ett sätt för hundar att lära sig tolka signaler från en annan hund genom att läsa av hur den reagerar i olika kontexter för att sedan ändra sitt eget beteende utefter de signalerna. Det som oftast orsakar hundbett är att människan betett sig olämpligt och det är därför viktigt att lära sig hundens signaler för att undvika detta (Mugford 2007).

Enligt Mugford (2007) är separationsångest inget onaturligt utan snarare en reflektion av en normal anknytningsprocess. Hunden kan uppvisa beteenden som att yla, kissa inne eller börja tugga och ta sönder saker för att den saknar sin ägare (Mugford 2007). Ångest och rädsla kan även vara bakomliggande orsaker till andra beteendeproblem som starka reaktioner på olika stimuli, exempelvis höga ljud (Mugford 2007).

Överdrivet skällande listades också som ett vanligt problembeteende i studien av Col et al. (2016). Enligt veterinären Monica Tarantino är bland annat upphetsning, uppmärksamhetssökande, hunger, uttråkning, rädsla, ångest, revirhävande, smärta och överraskningar, anledningar till att hundar skäller (Tarantino 2020). Tarantino nämner även att hundar använder både verbala och icke-verbala sätt att

kommunicera och att skällande är ett helt naturligt sätt för hundar att kommunicera med människor och varandra.

2.3 Fysisk aktivitet och mental aktivering

Enligt Jordbruksverket (2026) bör hundar rastas ungefär var sjätte timme med undantag för unga och äldre hundar som bör rastas oftare. Det finns däremot inga lagar och regler för hur länge en hund bör rastas per dag. Anicura (2019) menar att de flesta hundar behöver två timmars promenad om dagen. Däremot rapporterar Anicura (2019) att hundägare rastar sina hundar mindre än så, i genomsnitt knappt en och en halv timme om dagen.

Fysisk aktivitet har för hundar, precis som för människor, visats ge många positiva effekter som exempelvis minskad stress och bättre inlärning (Morris 2011). Kortare dagliga promenader kan, vid en jämförelse med längre promenader, leda till att hundar har större sannolikhet att uppvisa repetitiva beteenden (Sulkama et al. 2022). Dessutom kan kortare promenader leda till fler aggressionsproblem hos hundar (Podberscek & Serpell 1997). Även mental stimulering kan ha en påverkan på hundens beteende. Att hålla hundar i en understimulerande miljö samt att de saknar möjlighet att uttrycka sina naturliga beteenden, såsom födosök och jakt, kan leda till att de utvecklar oönskade beteenden (Morris 2011).

I en studie av Duranton & Horowitz (2019) påvisades hur sökarbete kan bidra till att hundar blir mer positiva till ett främmande stimulus vilket författarna menade främjar hundens välfärd. I en studie av Heys et al. (2023) undersöktes hur födosöksberikning påverkade hundars beteende. Födosöksberikning beskrevs i artikeln som ett sätt att efterlikna hundars naturliga ätbeteende samt problemlösning. Författarna kom fram till att detta sätt att ge mat till sin hund leder till mindre tiggande och högre mättnad hos hunden. Studien visade dessutom att djurägare använder sig av denna teknik för att öka sin hunds mentala stimulering samt för att förhindra uttråkning och depression.

Andra typer av aktivering för hundar förutom promenader är bland annat agility, lydnadsträning, olika bollsporter, vallning, apportering och frisbeekastande (Morris 2011). Dessa kan bidra till den fysiska aktiveringen och förstärka det emotionella bandet mellan hund och ägare (Morris 2011). Dessa aktiviteter har även visats efterlikna hundens naturliga beteende och kan på så sätt främja hundens välmående.

3. Material och metod

Examensarbetets resultat är baserat på en enkät som gjordes med hjälp av hemsidan Netigate. För att säkerställa att enkätens struktur och frågor var tydliga skickades ett test ut till två medkursare och handledare för feedback. Enkäten reviderades sedan efter testpersonernas och handledares återkoppling.

En länk till enkäten skickades till djursjukskötare- och veterinärstudenter på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och en länk till enkäten publicerades i Facebook-grupperna ”Vi som älskar hundar” med 25,9 tusen medlemmar, ”Semester i Sverige med hund” med 61,7 tusen medlemmar och ”Hundar i Uppsala” med 8,2 tusen medlemmar som alla är riktade till hundägare. Valet av grupper gjordes efter kriterierna: dök upp efter sökning på ”hund” och ”grupper”, medlemskap blev godkänt, gruppen godkände inlägg om enkäter och hade fler än fem tusen medlemmar.

Enkäten bestod av flervalsfrågor, graderingsfrågor och frågor med fritextsvar. Respondenterna fick till en början besvara allmänna frågor om sin hund, såsom kön, ras, ålder samt hur länge de hade haft hunden och hur gammal hunden var när de införskaffade den. Därefter fick de besvara frågor om eventuella problembeteenden där de fick kryssa i vilka beteenden deras hund uppvisar på en lista över olika problembeteenden. Det fanns även ett alternativ döpt till ”Annat” där respondenterna hade möjlighet att i fritext beskriva eventuella problembeteenden utöver de som fanns med på listan. Därefter skulle respondenterna gradera i vilken utsträckning de upplevde att beteendena i föregående fråga var ett problem från ”inte alls” till ”i stor utsträckning”. Därefter fick respondenterna besvara frågor om hundens motionsrutiner samt frågor om olika typer av mental aktivering. Respondenterna fick slutligen besvara frågor om hundens problembeteende upplevs förbättras eller förvärras efter aktiviteterna.

Enkäten låg ute en vecka mellan 6:e och 13:e mars och antal svar uppgick till 923 st varav 727 var fullständiga. Förutom att ofullständiga enkätsvar sållades bort så togs även åtta enkätsvar bort där respondenterna hade svarat två olika åldrar eller raser och där det inte gick att tyda utifrån vilken hund de hade besvarat resterande frågor. Enkätsvaren fördes över till Excel för sammanställning. Eftersom detta var en deskriptiv studie gjordes ingen statistisk analys av svaren.

4. Resultat

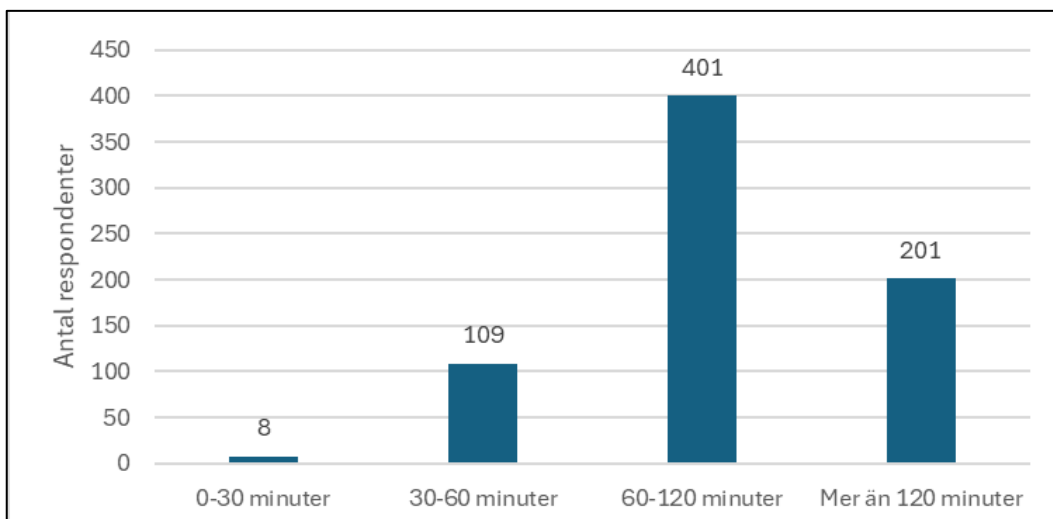
4.1 Allmän information om respondenterna och deras hundar

Resultatet baserades på 719 fullständigt ifyllda enkätsvar. Av respondenterna svarade 33% (n=240) att de hade en okastrerad tik, 16% (n=114), en kastrerad tik, 32% (n=227), en okastrerad hane och 19% (n=138) angav att de hade en kastrerad hane. De vanligaste raserna var blandras (n=175), labrador (n=43) och golden retriever (n=37). Majoriteten av respondenterna (54%, n=388), svarade att de hade haft sin hund i 1-5 år och 70% (n=506) svarade att det endast var en hund i hushållet.

Av 719 respondenter bodde 19% (n=136) i en storstad (stad med över 200 000 invånare), 24% (n=173) bodde i en mellanstor stad eller större tätort, 30% (n=213) bodde i en mindre tätort eller samhälle och 28% bodde på landsbygden (glest bebyggt område utanför tätort). Åldrarna på hundarna varierade och en hund fick tas ut ur sammanställningen av frågan då ägaren inte visste åldern. Av totalt 718 hundar var 38% (n=276) av hundarna 0-3 år, 38% (n=271) var 4-6 år, 19% (n=136) var 7-10 år och 5% (n=35) var över 10 år.

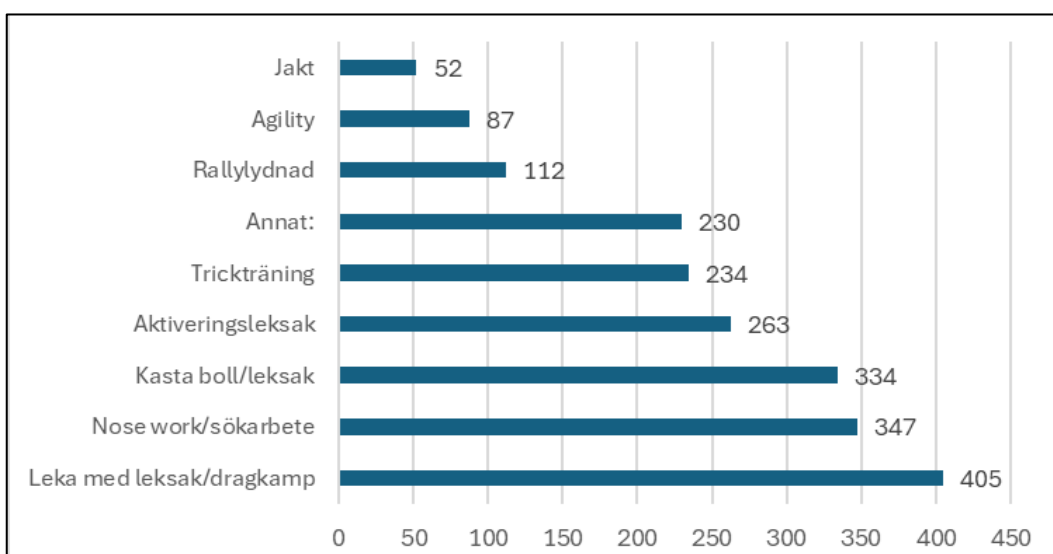
4.2 Aktivitet och beteenden

Majoriteten av respondenterna svarade att de motionerar sin hund i form av promenader 60-120 minuter om dagen (*figur 1*). Vidare svarade 5% (n=33) av respondenterna att de motionerar sin hund 1 gång om dagen, 13% (n=91) svarade 2 gånger om dagen, 27% (n=194) svarade 3 gånger om dagen, 38% (n=273) svarade 4 gånger om dagen och 18% (n=128) svarade att de motionerar sin hund mer än 4 gånger om dagen.

Figur 1. Respondenternas svar på hur många minuter om dagen de motionerar sin hund

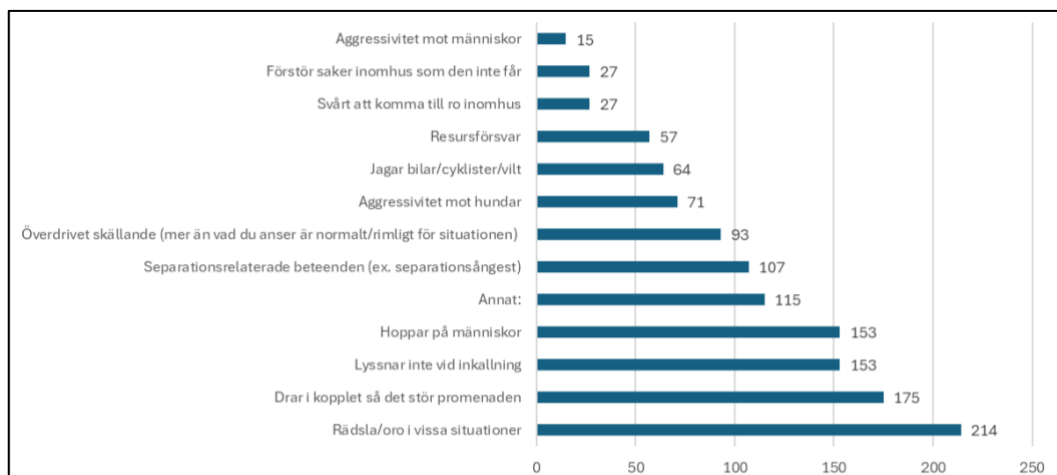
De vanligaste aktiviteterna som respondenterna utförde med sin hund utöver promenader var ”Leka med leksak/dragkamp”, ”Nosework/sökarbete” och ”Kasta boll/leksak” (figur 2). Av respondenterna var det 44 som inte utförde några andra aktiviteter med sin hund. Vanliga fritextsvar på ”Annat” var lydnad, dragsport, parkour, spår och utställning eller variationer av de listade aktiviteterna.

Figur 2. Respondenternas svar på om de utför några av de listade aktiviteterna och/eller ”annat”. Flera val var tillåtet.

På frågan ”Uppvisar din hund något/några av följande beteenden?” svarade 566 att de upplevde att deras hund uppvisar minst ett av de listade beteendena medan 153 inte svarade på frågan eller kryssade i ”Annat” och skrev att hunden inte uppvisade några beteenden som kan anses som problembeteenden. Det vanligaste listade beteendet var ”Rädsla/oro i vissa situationer” följt av ”Drar i kopplet så det

stör promenaden” (figur 3). Vanliga fritextsvar på alternativet ”Annat” var jaktinstinkter, olika typer av stress, rädsla för skott och vaktbeteenden eller variationer av de listade beteendena.

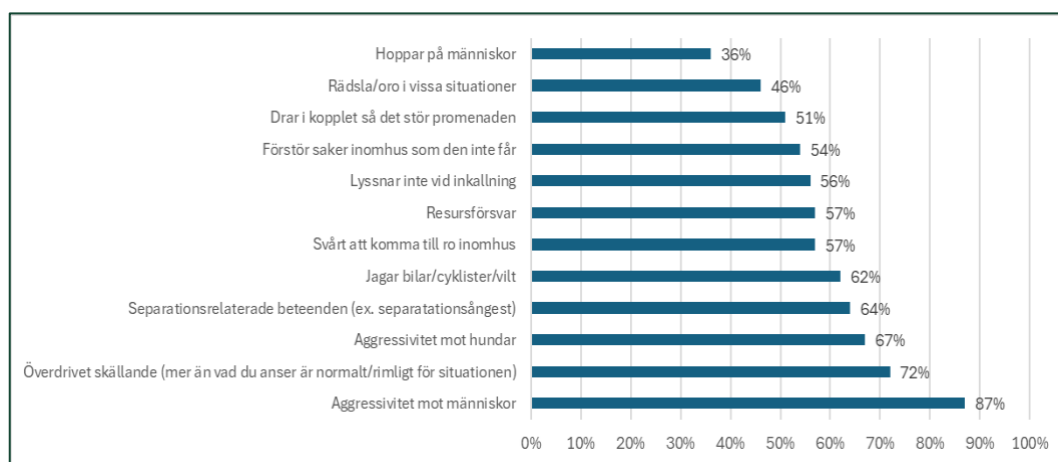
Figur 3. Respondenternas uppfattning om deras hund uppvisade några av de listade beteendena och/eller "annat". Flera val var tillåtet.

Respondenterna fick sedan svara på i vilken utsträckning de ansåg att deras valda beteenden var problembeteenden. De beteendena där flest respondenter svarade "I stor utsträckning" var "Aggressivitet mot hundar", "Separationsrelaterade beteenden (ex. separationsångest)" och "Jagar bilar/cyklister/vilt". De beteenden där flest respondenter svarade "Inte alls" på frågan om de anser att det är ett problembeteende var "Hoppar på människor", "Förstör saker inomhus som den inte får" samt "Resursförsvär" (tabell 1).

Tabell 1. Respondenternas uppfattning om i vilken utsträckning beteendena är ett problem.

Beteenden	Inte alls	I liten utsträckning	I viss utsträckning	I stor utsträckning
Aggressivitet mot människor	1 (7%)	1 (7%)	10 (67%)	3 (20%)
Förstör saker inomhus som den inte får	3 (12%)	9 (35%)	12 (46%)	2 (8%)
Svårt att komma till ro inomhus	2 (8%)	9 (35%)	11 (42%)	4 (15%)
Resursförsvar	6 (11%)	19 (33%)	26 (46%)	6 (11%)
Jagar bilar/cyklister/vilt	3 (5%)	21 (33%)	25 (39%)	15 (23%)
Aggressivitet mot hundar	1 (1%)	22 (31%)	24 (34%)	23 (33%)
Överdrivet skällande (mer än vad du anser är normalt/rimligt för situationen)	2 (2%)	24 (26%)	51 (54%)	17 (18%)
Separationsrelaterade beteenden (ex. separationsångest)	4 (4%)	34 (32%)	37 (35%)	30 (29%)
Hoppar på människor	23 (15%)	76 (49%)	41 (26%)	15 (10%)
Lyssnar inte vid inkallning	9 (6%)	57 (38%)	58 (38%)	28 (18%)
Drar i kopplet så det stör promenaden	7 (4%)	78 (45%)	72 (42%)	15 (9%)
Rädsla/oro i vissa situationer	16 (8%)	100 (47%)	74 (35%)	23 (11%)

I figur 4 demonstreras hur många av respondenterna som ansåg att beteendena var ett problembeteende i viss till stor utsträckning. Det var totalt 622 svar att beteendena var ett problem i viss utsträckning eller stor utsträckning. Det var totalt 527 svar att beteendena inte var ett problem alls eller bara i liten utsträckning och har i denna figur tagits bort.

Figur 4. En sammanställning av beteendena respondenterna ansåg vara ett problembeteende i viss eller stor utsträckning.

Vidare fick respondenterna besvara hur beteendena förändras efter eller i slutet av en promenad. Det var en kryssfråga där de hade alternativen "Beteendet minskar", "Beteendet ökar", "Ingen skillnad" och "Vet ej" att välja mellan. "Drar i kopplet

så det stör promenaden” var det beteende störst andel respondenter ansåg minskar efter en promenad följt av “Svårt att komma till ro inomhus” samt “Aggressivitet mot människor”. Det beteendet där störst andel svarade ökar efter eller i slutet av en promenad var “Svårt att komma till ro inomhus”. “Resursförsvar” var det beteendet som störst andel respondenter ansåg var oförändrat efter en promenad (tabell 2).

Tabell 2. Respondenternas uppfattning om hur beteendena förändras efter eller i slutet av en promenad

Beteende	Beteendet minskar	Beteendet ökar	Ingen skillnad	Vet ej
Aggressivitet mot människor	5 (38%)	0 (0%)	7 (54%)	1 (8%)
Förstör saker inomhus som den inte får	9 (33%)	2 (7%)	13 (48%)	3 (11%)
Svårt att komma till ro inomhus	12 (44%)	3 (11%)	11 (41%)	1 (4%)
Resursförsvar	3 (5%)	0 (0%)	46 (81%)	8 (14%)
Jagar bilar/cyklister/vilt	12 (19%)	4 (6%)	44 (71%)	2 (3%)
Aggressivitet mot hundar	15 (22%)	2 (3%)	52 (75%)	0 (0%)
Överdrivet skällande (mer än vad du anser är normalt/rimligt för situationen)	20 (22%)	2 (2%)	65 (71%)	5 (5%)
Separationsrelaterade beteenden (ex. separationsångest)	15 (14%)	1 (1%)	70 (66%)	20 (19%)
Hoppar på människor	23 (15%)	3 (2%)	114 (76%)	10 (7%)
Lyssnar inte vid inkallning	27 (18%)	5 (3%)	104 (70%)	13 (9%)
Drar i kopplet så det stör promenaden	112 (65%)	6 (3%)	53 (31%)	1 (1%)
Rädsla/oro i vissa situationer	38 (18%)	4 (2%)	148 (70%)	20 (10%)

4.3 Hur beteendena påverkas efter aktivering

För varje aktivitet, förutom promenader, som respondenterna utförde med sin hund fick de en fråga om hur beteendena som hunden uppvisar påverkas efter eller i slutet av aktiviteten. Respondenterna svarade i fritextsvar. Svaren lästes och tolkades sedan och placerades in i en tabell med kategorierna “Beteendet minskar”, “Beteendet ökar”, “Ingen skillnad” och “Vet ej”. Flertalet respondenter beskrev att aktiviteterna gör hunden trött och nöjd. Då detta inte kunde kopplas direkt till om beteendena minskar eller ökar placerades de i kategorin ”Vet ej”. Aktiviteterna, skrev några av respondenterna, kan ge både ökning och minskning av beteendena beroende på hur länge de håller på, även dessa placerades i kategorin ”Vet ej”.

I *tabell 3* visas hur respondenterna ansåg att beteendena ändras efter aktiviteten "Nose work/sökarbete". De beteenden som störst andel av respondenterna ansåg minskar efter aktiviteten var "Förstör saker inomhus som den inte får", "Svårt att komma till ro inomhus" samt "Drar i kopplet så det stör promenaden". De enda beteenden som några av respondenterna ansåg ökar var "Överdrivet skällande" och "Separationsrelaterade beteenden". Ungefär hälften av respondenterna ansåg att nose work och sökarbete inte har någon effekt på beteendena.

Tabell 3. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Nose work/sökarbete"

Beteende	Beteendet minskar	Beteendet ökar	Ingen skillnad	Vet ej
Aggressivitet mot människor	1 (14%)	0 (0%)	5 (71%)	1 (14%)
Förstör saker inomhus som den inte får	4 (50%)	0 (0%)	3 (38%)	1 (13%)
Svårt att komma till ro inomhus	6 (46%)	0 (0%)	2 (15%)	5 (38%)
Resursförsvar	4 (14%)	0 (0%)	17 (61%)	7 (25%)
Jagar bilar/cyklister/vilt	2 (6%)	0 (0%)	21 (66%)	11 (34%)
Aggressivitet mot hundar	10 (29%)	0 (0%)	18 (51%)	7 (20%)
Överdrivet skällande (mer än vad du anser är normalt/rimligt för situationen)	12 (31%)	2 (5%)	16 (41%)	9 (23%)
Separationsrelaterade beteenden (ex. separationsångest)	2 (5%)	1 (3%)	25 (63%)	12 (30%)
Hoppar på människor	14 (19%)	0 (0%)	43 (60%)	15 (21%)
Lyssnar inte vid inkallning	7 (12%)	0 (0%)	28 (47%)	25 (42%)
Drar i kopplet så det stör promenaden	24 (32%)	0 (0%)	27 (36%)	23 (31%)
Rädsla/oro i vissa situationer	21 (23%)	0 (0%)	38 (42%)	31 (34%)

I *tabell 4* visas hur respondenterna ansåg att beteendena ändras efter aktiviteten ”Kasta boll/leksaker”. De beteenden som störst andel av respondenterna ansåg minskar var ”Aggressivitet mot människor”, ”Aggressivitet mot hundar” samt ”Drar i kopplet så det stör promenaden”. De beteenden som störst andel ansåg ökar efter aktiviteten var ”Hoppar på människor”, ”Förstör saker inomhus som den inte får” och ”Överdrivet skällande”. En stor andel av respondenterna ansåg att kasta boll eller leksak inte har någon effekt på beteendena.

Tabell 4. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Kasta boll/leksaker"

Beteende	Beteendet minskar	Beteendet ökar	Ingen skillnad	Vet ej
Aggressivitet mot människor	2 (29%)	0 (0%)	4 (57%)	1 (14%)
Förstör saker inomhus som den inte får	1 (11%)	1 (11%)	3 (33%)	4 (44%)
Svårt att komma till ro inomhus	2 (14%)	1 (7%)	4 (29%)	7 (50%)
Resursförsvar	3 (14%)	0 (0%)	12 (55%)	7 (32%)
Jagar bilar/cyklister/vilt	2 (7%)	2 (7%)	18 (60%)	8 (27%)
Aggressivitet mot hundar	7 (24%)	1 (3%)	14 (48%)	7 (24%)
Överdrivet skällande (mer än vad du anser är normalt/rimligt för situationen)	8 (23%)	4 (11%)	13 (37%)	10 (29%)
Separationsrelaterade beteenden (ex. separationsångest)	3 (7%)	1 (2%)	21 (50%)	17 (40%)
Hoppar på människor	10 (15%)	8 (12%)	35 (51%)	15 (22%)
Lyssnar inte vid inkallning	13 (19%)	2 (3%)	28 (42%)	24 (36%)
Drar i kopplet så det stör promenaden	19 (24%)	5 (6%)	24 (30%)	31 (39%)
Rädsla/oro i vissa situationer	14 (14%)	0 (0%)	57 (58%)	28 (28%)

I *tabell 5* visas hur respondenterna ansåg att beteendena ändras efter aktiviteten ”Trickträning”. De beteenden som störst andel av respondenterna ansåg minskar efter trickträning var ”Svårt att komma till ro inomhus”, ”Förstör saker inomhus som den inte får” samt ”Lyssnar inte vid inkallning”. De beteenden som störst andel ansåg ökar var ”Separationsrelaterade beteenden”, ”Hoppar på människor” och ”Rädsla/oro i vissa situationer”. Majoriteten av respondenterna ansåg att ”Trickträning” inte har någon effekt på beteendena.

Tabell 5. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten ”Trickträning”

Beteende	Beteendet minskar	Beteendet ökar	Ingen skillnad	Vet ej
Aggressivitet mot människor	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	0 (0%)
Förstör saker inomhus som den inte får	2 (40%)	0 (0%)	3 (60%)	0 (0%)
Svårt att komma till ro inomhus	5 (45%)	0 (0%)	3 (27%)	3 (27%)
Resursförsvaret	3 (14%)	0 (0%)	14 (64%)	5 (23%)
Jagar bilar/cyklist/vilt	4 (22%)	0 (0%)	12 (67%)	2 (11%)
Aggressivitet mot hundar	2 (10%)	0 (0%)	14 (70%)	4 (20%)
Överdrivet skällande (mer än vad du anser är normalt/rimligt för situationen)	3 (17%)	0 (0%)	12 (67%)	3 (17%)
Separationsrelaterade beteenden (ex. separationsångest)	5 (15%)	1 (3%)	20 (59%)	8 (24%)
Hoppar på människor	12 (21%)	1 (2%)	39 (67%)	6 (10%)
Lyssnar inte vid inkallning	12 (30%)	1 (3%)	17 (43%)	10 (25%)
Drar i kopplet så det stör promenaden	13 (28%)	0 (0%)	21 (45%)	13 (28%)
Rädsla/oro i vissa situationer	16 (25%)	1 (2%)	30 (48%)	16 (25%)

I *tabell 6* visas hur respondenterna ansåg att beteendena ändras efter aktiviteten ”Aktiveringsleksak”. De beteenden som störst andel av respondenterna ansåg minskar efter aktiveringsleksak var ”Svårt komma till ro inomhus”, ”Resursförsvar” och ”Förstör saker inomhus som den inte får”. De beteenden som störst andel ansåg ökar var också ”Förstör saker inomhus som den inte får” och ”Svårt att komma till ro inomhus” samt ”Jaga bilar/cyklister/vilt”. Majoriteten av respondenterna ansåg att aktiveringsleksak inte har någon effekt på beteendena.

Tabell 6. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Aktiveringsleksak"

Beteende	Beteendet minskar	Beteendet ökar	Ingen skillnad	Vet ej
Aggressivitet mot människor	1 (20%)	0 (0%)	4 (80%)	0 (0%)
Förstör saker inomhus som den inte får	3 (27%)	1 (9%)	4 (36%)	3 (27%)
Svårt att komma till ro inomhus	4 (33%)	1 (8%)	5 (42%)	2 (17%)
Resursförsvar	4 (29%)	0 (0%)	7 (50%)	3 (21%)
Jagar bilar/cyklister/vilt	2 (10%)	1 (5%)	14 (67%)	4 (19%)
Aggressivitet mot hundar	3 (17%)	0 (0%)	13 (71%)	2 (11%)
Överdrivet skällande (mer än vad du anser är normalt/rimligt för situationen)	2 (9%)	0 (0%)	16 (73%)	4 (18%)
Separationsrelaterade beteenden (ex. separationsångest)	8 (20%)	1 (2%)	25 (61%)	7 (17%)
Hoppar på människor	9 (16%)	1 (2%)	38 (66%)	10 (17%)
Lyssnar inte vid inkallning	10 (24%)	1 (2%)	23 (55%)	8 (19%)
Drar i kopplet så det stör promenaden	12 (20%)	1 (2%)	31 (53%)	15 (25%)
Rädsla/oro i vissa situationer	8 (12%)	0 (0%)	46 (68%)	14 (21%)

I *tabell 7* visas hur respondenterna ansåg att beteendena ändras efter aktiviteten "Jakt". De beteenden som störst andel av respondenterna ansåg minskar var "Förstör saker inomhus" och "Hoppa på människor". Inga av respondenterna ansåg att något av beteendena ökar efter aktiviteten. Ungefär en tredjedel av respondenterna ansåg att jakt inte har någon effekt på beteendena.

Tabell 7. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Jakt"

Beteende	Beteendet minskar	Beteendet ökar	Ingen skillnad	Vet ej
Aggressivitet mot människor	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Förstör saker inomhus som den inte får	2 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Svårt att komma till ro inomhus	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Resursförsvaret	1 (50%)	0 (0%)	1 (50%)	0 (0%)
Jagar bilar/cyklar/vilt	1 (50%)	0 (0%)	1 (50%)	0 (0%)
Aggressivitet mot hundar	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)
Överdrivet skällande (mer än vad du anser är normalt/rimligt för situationen)	1 (25%)	0 (0%)	2 (50%)	1 (25%)
Separationsrelaterade beteenden (ex. separationsångest)	3 (33%)	0 (0%)	2 (22%)	4 (44%)
Hoppa på människor	6 (60%)	0 (0%)	3 (30%)	1 (10%)
Lyssnar inte vid inkallning	2 (22%)	0 (0%)	5 (55%)	2 (22%)
Drar i kopplet så det stör promenaden	7 (50%)	0 (0%)	4 (29%)	3 (21%)
Rädsla/oro i vissa situationer	2 (25%)	0 (0%)	4 (50%)	2 (25%)

I *tabell 8* visas hur respondenterna ansåg att beteendena ändras efter aktiviteten ”Leka med leksak/dragkamp”. De beteenden som störst andel av respondenterna ansåg minskar efter lek var ”Aggressivitet mot hundar”, ”Svårt att komma till ro inomhus” samt ”Drar i kopplet så det stör promenaden”. De beteenden som störst andel ansåg ökar var ”Svårt att komma till ro inomhus”, ”Överdrivet skällande” och ”Hoppar på människor”. Majoriteten av respondenterna ansåg att ”Leka med leksak/dragkamp” inte har någon effekt på beteendena.

Tabell 8. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Leka med leksak/dragkamp"

Beteende	Beteendet minskar	Beteendet ökar	Ingen skillnad	Vet ej
Aggressivitet mot människor	1 (13%)	0 (0%)	6 (75%)	1 (13%)
Förstör saker inomhus som den inte får	3 (21%)	1 (7%)	7 (50%)	3 (21%)
Svårt att komma till ro inomhus	4 (29%)	2 (14%)	5 (36%)	3 (21%)
Resursförsvar	4 (13%)	3 (10%)	18 (60%)	5 (17%)
Jagar bilar/cyklist/vilt	3 (8%)	1 (3%)	23 (64%)	9 (25%)
Aggressivitet mot hundar	8 (30%)	0 (0%)	15 (56%)	4 (15%)
Överdrivet skällande (mer än vad du anser är normalt/rimligt för situationen)	7 (16%)	5 (12%)	23 (53%)	8 (19%)
Separationsrelaterade beteenden (ex. separationsångest)	7 (13%)	2 (4%)	32 (58%)	14 (25%)
Hoppar på människor	13 (16%)	8 (10%)	44 (54%)	17 (21%)
Lyssnar inte vid inkallning	15 (21%)	2 (3%)	41 (57%)	14 (19%)
Drar i kopplet så det stör promenaden	23 (24%)	5 (5%)	40 (42%)	27 (28%)
Rädsla/oro i vissa situationer	24 (23%)	3 (3%)	56 (53%)	23 (22%)

I tabell 9 visas hur respondenterna ansåg att beteendena ändras efter aktiviteten ”Agility”. De beteenden som störst andel av respondenterna ansåg minskar efter aktiviteten var “Drar i kopplet så det stör promenaden”, “Svårt att komma till ro inomhus” samt “Lyssnar inte vid inkallning”. Inga av respondenterna ansåg att något av beteendena ökar efter aktiviteten. Ungefär hälften av respondenterna ansåg att agility inte har någon effekt på beteendena.

Tabell 9. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Agility"

Beteende	Beteendet minskar	Beteendet ökar	Ingen skillnad	Vet ej
Aggressivitet mot människor	0 (0%)	0 (0%)	2 (100%)	0 (0%)
Förstör saker inomhus som den inte får	0 (0%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)
Svårt att komma till ro inomhus	1 (50%)	0 (0%)	1 (50%)	0 (0%)
Resursförsvaret	2 (18%)	0 (0%)	5 (45%)	4 (36%)
Jagar bilar/cyklist/vilt	2 (22%)	0 (0%)	4 (44%)	3 (33%)
Aggressivitet mot hundar	5 (45%)	0 (0%)	3 (27%)	3 (27%)
Överdrivet skällande (mer än vad du anser är normalt/rimligt för situationen)	1 (11%)	0 (0%)	5 (56%)	3 (33%)
Separationsrelaterade beteenden (ex. separationsångest)	5 (38%)	0 (0%)	4 (31%)	4 (31%)
Hoppar på människor	5 (36%)	0 (0%)	6 (43%)	3 (21%)
Lyssnar inte vid inkallning	3 (43%)	0 (0%)	2 (29%)	2 (29%)
Drar i kopplet så det stör promenaden	8 (57%)	0 (0%)	3 (21%)	3 (21%)
Rädsla/oro i vissa situationer	10 (42%)	0 (0%)	11 (46%)	3 (13%)

I *tabell 10* visas hur respondenterna ansåg att beteendena ändras efter aktiviteten ”Rallylydnad”. De beteenden som störst andel av respondenterna ansåg minskar var ”Lyssnar inte vid inkallning”, ”Drar i kopplet så det stör promenaden” samt ”Svårt att komma till ro inomhus”. De beteenden som störst andel ansåg ökar var ”Aggressivitet mot hundar”, ”Resursförsvar” och ”Hoppar på människor”. Ungefär hälften av respondenterna ansåg att rallylydnad inte har någon effekt på beteendena.

Tabell 10. Respondenternas uppfattning om hur beteendena ändras efter aktiviteten "Rallylydnad"

Beteende	Beteendet minskar	Beteendet ökar	Ingen skillnad	Vet ej
Aggressivitet mot människor	0 (0%)	0 (0%)	2 (67%)	1 (33%)
Förstör saker inomhus som den inte får	0 (0%)	0 (0%)	1 (50%)	1 (50%)
Svårt att komma till ro inomhus	1 (33%)	0 (0%)	1 (33%)	1 (33%)
Resursförsvar	0 (0%)	1 (13%)	4 (50%)	3 (38%)
Jagar bilar/cyklister/vilt	2 (29%)	0 (0%)	2 (29%)	3 (43%)
Aggressivitet mot hundar	0 (0%)	1 (20%)	2 (40%)	2 (40%)
Överdrivet skällande (mer än vad du anser är normalt/rimligt för situationen)	2 (18%)	0 (0%)	5 (45%)	4 (36%)
Separationsrelaterade beteenden (ex. separationsångests)	0 (0%)	0 (0%)	9 (75%)	3 (25%)
Hoppar på människor	3 (16%)	1 (5%)	10 (53%)	5 (26%)
Lyssnar inte vid inkallning	3 (43%)	0 (0%)	3 (43%)	1 (14%)
Drar i kopplet så det stör promenaden	6 (40%)	0 (0%)	5 (33%)	4 (27%)
Rädsla/oro i vissa situationer	7 (25%)	0 (0%)	11 (39%)	10 (36%)

5. Diskussion

Vanliga problembeteenden

Syftet med detta examensarbete var att undersöka vilka de vanligaste problembeteendena i Sverige är enligt svenska hundägare och hur dessa beteenden påverkas av olika typer av aktiviteter. Studien baserades på en enkät som skickades ut till svenska hundägare och genererade 719 kompletta svar.

I denna studie svarade 566 (79%) av respondenterna att deras hund uppvisar ett eller flera av de problembeteenden som fanns listade i enkäten. Att hunden uppvisar rädsla eller oro i vissa situationer, drar i kopplet så det stör promenaden eller inte lyssnar vid inkallning var de mest förekommande. Följt av att hunden hoppar på människor, separationsrelaterade beteenden och överdrivet skällande. Enligt en artikel av Beaver (2024) upplever upp till 99% av hundägare i USA att deras hund i varierande grad har någon typ av oönskat beteende eller problembeteende. Vidare var aggression och separationsångest de mest förekommande beteendeproblemen enligt deras studie. I artikeln av Col et al. (2016) visades att de mest förekommande problembeteenden bland hundar som hade besökt en australiensisk beteendeklinik var aggression, överdrivet skällande och ospecificerad ångest.

Till skillnad från studien av Col et al. (2016) var aggressivitet inte ett lika vanligt beteende i detta arbete. Att resultaten här skiljer sig från studien av Col et al. (2016) kan bero på att respondenterna i detta examensarbete fick frågor om beteenden utan att förutsätta att dessa var problembeteenden. Därutöver rörde det sig i detta examensarbete inte bara om beteenden som uppfattades som så pass problematiska att ägarna behövde uppsöka en beteendeklinik vilket var fallet i artikeln av Col et al. (2016) Ägarna kan ha utvecklat tekniker som medför att beteendena inte upplevs som problem i vardagen, alternativt accepterat dem som hundens egenskaper. Detta skulle kunna vara tekniker som till exempel att inte släppa hunden från kopplet eller inte ge hunden saker som den kan ta sönder. Det kan även handla om att tillföra saker i rutinen som minskar problembeteendena som förslagsvis distraktion med leksak eller godis. Vid en jämförelse av beteenden där störst andel av hundägare ansåg beteendet som problematiskt, framträder en tydligare överensstämmelse med resultaten från Col et al. (2016) då aggressivitet mot människor och hundar, överdrivet skällande och separationsrelaterade beteenden var mest förekommande i detta examensarbete. En möjlig orsak till varför dessa beteenden ansågs som problematiska av störst andel respondenter är att de kan vara särskilt framträdande och påverka vardagen. Skällande kan till exempel vara högljutt och därmed upplevas störande.

Aggressivitet mot människor kan försvåra vardagliga situationer såsom promenader eller sociala interaktioner.

Få respondenter svarade att beteendena var problematiska i en stor utsträckning vilket tyder på att bara för att hunden utför något oönskat beteende behöver det inte påverka så mycket att det blir ett problem i vardagen. Till exempel kan ett beteende som att hoppa på människor upplevas som ett stort problem om hunden är stor och tung medan en liten hund inte skapar samma problem om den hoppar. Enligt Barcelos et al. (2024) är ett problembeteende något som av ägaren kan uppfattas störande eller farligt men det är individuellt när beteendet övergår till ett problem för ägaren. Hundägare har olika förväntningar och krav på sina hundar och kan tolerera olika mycket. Det är svårt att dra slutsatser om beteendeproblem då det kan uppfattas olika av hundägare. Dessutom kan ett beteende som hos en hund anses vara problematiskt vara önskvärt för en annan hund (Mugford 2007). Exempelvis kan beteenden som vaktinstinkt och skällande upplevas både som ett problem men även önskvärt hos vakthundar.

Enligt Meyer et. al. (2023) kan problembeteenden påverkas av många olika faktorer såsom ålder, sjukdomar, boendemiljö och träning. Livsstil och boendemiljö kan därför påverka vilka beteenden respondenterna angivit. Problemet att hunden jagar efter något är ett exempel på ett sådant problem som eventuellt inte upptäcks eller blir ett problem för hundägare i städer som inte släpper sina hundar från kopplet.

Vidare kan även människorna ligga till grund för hundens beteendeproblem. Aggressivitet mot människor, som i detta arbete var ett av de beteenden som störst andel respondenter fann problematiskt, kan bero på att människor har betett sig olämpligt (Mugford 2007). Det är därför av stor vikt att människor kritiskt granskar sitt eget handlande när problem med hundar har uppstått. Det kan bidra till en ökad förståelse för hur situationen hade kunnat hanteras på ett mer önskvärt vis. Det kan vara viktigt att avgöra om det handlar om ett problembeteende hos hunden eller snarare en reaktion som utlösts av människan. Slutligen är det därför nödvändigt att lära sig läsa av hundens signaler för att förebygga att hunden uppvisar aggressiva beteenden samt minska risken för eskalering av signalerna. Det är även viktigt att förstå vad hunden upplever som obehagligt eller positivt för att kunna anpassa sitt beteende därefter.

Promenader och deras påverkan

Resultaten i denna studie kan till viss del bekräfta resultat i tidigare studier som indikerar att fysisk aktivitet har en påverkan på olika problembeteenden. För alla beteenden listade i enkäten svarade 5-65% av respondenterna att beteendet minskar efter eller under en promenad. Detta talar för att fysisk motion eventuellt

kan vara en strategi att använda sig av för att hantera hundens problembeteenden. Enligt Podberscek och Serpell (1997) kan längre promenader, i förhållande till kortare, leda till färre aggressionsproblem och Morris (2011) menar att fysisk aktivitet kan minska stress hos hundar. I denna studie ansåg 38% av de som upplevde att deras hundar uppvisade aggression mot människor att det minskar efter eller under en promenad och 22% av ägarna som ansåg att deras hundar uppvisar aggression mot andra hundar menade att det minskar efter eller under en promenad. Däremot var det 54% respektive 75% som ansåg att det inte hade någon inverkan på beteendena.

Många respondenter, i genomsnitt 63%, svarade att en promenad inte utgjorde någon skillnad på de listade beteendena. En del respondenter svarade även att beteendena ökar efter eller i slutet av promenaden. Detta skulle kunna påverkas av längden och intensiteten av promenaden som det har visats i artikeln av Podberscek och Serpell (1997). En kortare promenad kan medföra att hunden inte blir tillräckligt trött och snarare är uppe i varv när de kommer hem och därför uppvisar mer problembeteenden. Därutöver säger Starling et al. (2013) att självkontrollen hos hundar är en begränsad resurs som kan ta slut. Om hunden har varit aktiv och lyhörd hela promenaden för att träna eller träna bort beteenden kan självkontrollen i slutet av promenaden brista då ett miljömässigt stimuli blivit den slutgiltiga utlösande faktorn. Det skulle även kunna vara andra stimuli som utlöser beteendet som finns på slutet av promenadsträckan som exempelvis en grannhund eller ett ställe som hunden tycker är otäckt. Detta menade en av respondenterna var fallet hos sin hund då den reagerade starkt på en grannhund oavsett när på promenaden de befann sig.

Åldrarna på hundarna och hur långa promenader de gick på om dagen varierade mycket och det fanns ingen samband mellan korta promenader och att hundarna var gamla eller unga. Det var åtta hundägare som gick 30 minuter eller mindre om dagen. Tre av respondenterna skrev att de har trädgård eller tomt där hundarna fick vara lösa vilket gör att tiden på promenaden blir missvisande för den fysiska aktiviteten. Några hade även äldre hundar som respondenterna beskrev inte har energi att gå längre promenader men resultaten skulle i vissa fall även kunna bero på ägarens ålder och ork och inte hundens behov.

Sammanfattningsvis påvisar den här studien att fysisk aktivering kan påverka problembeteenden. Det är däremot viktigt att utveckla en god förståelse för den individuella hunden samt att undersöka vilka åtgärder som är mest effektiva för den individen.

Aktiviteter och deras påverkan

Majoriteten av respondenterna svarade antingen att beteendena inte förändrades efter aktiviteterna eller att de inte visste om eller hur de förändrades. Då det var många som inte uppmärksammat eller tänkt på att aktiviteter kan påverka beteenden visar på ett behov av ökad informationsspridning om hur fysisk och mental aktivitet kan påverka beteenden.

Därtill var det flera av svaren som sorterades in som ”Vet ej” då det inte gick att tyda om beteendet ökade eller minskade eftersom respondenterna bara skrev något i stil med ”Lugnare” eller ”Blir trött”. Eftersom det inte går att veta vad som utlöser eller får de enskilda hundarna att utföra ett specifikt beteende går det inte heller att veta om trötthet gör att beteendet ökar eller minskar även fast det i många fall kanske innebär mindre hoppande, dragande och skällande.

Det var däremot fler respondenter som upplevde att problembeteendena minskade än ökade efter aktiviteterna. Generellt upplevde ägarna att beteendet blev bättre medan hunden fick utföra en aktivitet den gillade men kunde återupptas direkt efter aktiviteten eller efter en stund. Enligt Cox et al. (2023) kan en individ som är fokuserad på en uppgift leda till att den inte uppmärksammar andra stimuli i omgivningen. Vidare så svarade ett flertal respondenter att beteendena minskar efter aktiviteten om de gör det tillräckligt länge så hunden blir nöjd. Det belyser hur viktigt det är att lära känna sin hund och läsa av hundens signaler för att veta vad som är lagom för just den individen.

Svårt att komma till ro inomhus, drar i kopplet och aggressivitet mot människor var de beteendena som flest respondenter ansåg minskar efter eller i slutet av promenaden. Detta innebär bland annat att många hundägare ser en förbättring i att hunden ska kunna komma till ro inomhus efter en promenad. En rekommendation för att få hunden att komma till ro inomhus är regelbundna promenader samt promenader inför att hunden till exempel behöver lämnas ensam hemma ett tag. Vidare kan det vara fördelaktigt att öva på att gå i svårare miljöer eller möta människor mot slutet av promenaden när hunden tenderar att dra mindre och vara mindre aggressiv.

Vissa respondenter ansåg att ett flertal av aktiviteterna ökar hundens problembeteenden. De aktiviteter som enligt respondenterna mest orsakade en ökning var leka med leksak eller dragkamp och kasta boll. Ett flertal av respondenterna skriver i fritextfrågorna att en ökning av beteendena ofta sker när aktiviteten inte utförs tillräckligt länge för att tillfredsställa hunden. Enligt McPeake et al. (2021) kan frustration uppstå om leken slutar för tidigt då förväntningar som hunden har inte uppfyllts vilket i sin tur kan leda till problembeteenden. Dessutom beror ökningen av problembeteenden troligen på

vilket beteende hunden uppvisar samt vilken aktivitet som utförs. Att leka med leksak alternativt kasta boll kan eventuellt leda till att hunden blir mer uppe i varv efteråt genom att öka hundens upphetsning (Flint et al. 2024). Därutöver kan detta utlösa beteenden som resursförsvaret när en leksak är involverad (Mazzini et al. 2024).

Vid en jämförelse av de olika aktiviteterna framstår jakt som den aktivitet som minskar problembeteendena i störst utsträckning. Det skulle kunna bero på att jakt är en aktivitet som oftast görs länge och intensivt vilket leder till att hunden blir ordentligt trött. Aktiviteten leka med leksak eller dragkamp har högst andel svarat att beteendet ökar vilket skulle kunna bero på att hundarna blir upphetsade av aktiviteten (Flint et al. 2024). Aktiveringsleksaker hade högst andel på ingen skillnad.

Följaktligen är det också viktigt att belysa att flera respondenter har missförstått frågan och verkar ha svarat på hur beteendena ändras under tiden som de genomför aktiviteterna och inte efteråt vilket kan leda till missvisande resultat. Därtill går det från resultaten inte att tyda hur länge efter aktiviteten som beteendet minskar eller ökar. För att veta detta och för mer noggranna svar skulle det krävas en observationsstudie där hundarna observeras före, under och efter aktiviteterna.

Metoddiskussion

Examensarbetet är baserat på en enkät som över 900 hundägare svarade på vilket gör att det fanns mycket data med många olika typer av hundar att analysera. Studien innehåller ett stort antal hundraser, boendesituationer och åldrar på hundarna. Omfattningen gör att resultatet är nyanserat och kan spegla samhället i stort.

Denna studie hade dock några metodbegränsningar och felkällor som bör tas i beaktande. Dessa börjar redan vid utformningen av enkäten då respondenterna inte fick något alternativ för om deras hund inte utförde några av de listade beteendena eller liknande beteenden (valet "Annat"). Urvalet av beteendena var utformade med viss bias då det endast i begränsad utsträckning grundades på vad tidigare forskning har identifierat som problembeteenden. Valet gjordes även baserat på personliga erfarenheter av problembeteenden som författarna till denna studie och deras handledare hade kännedom om. Sista frågorna som respondenterna fick svara på i fritext i enkäten löd: "Hur förändras beteendet/beteendena efter "[aktivitet]"? (Skriv gärna om det minskar, ökar eller är oförändrat för varje beteende du kryssade i för din hund på fråga 10. Till exempel: "Aggressivitet mot hund och människa ökar och skällande minskar.")". I enkäten ersattes ordet "aktivitet" med de olika aktiviteterna, exempelvis jakt eller

trickträning. Detta var en fråga med fritextsvar som många av respondenterna svarade otydligt på. Denna fråga skulle med fördel ha utformats som en kryssfråga för att göra det enklare för respondenterna att svara. Det skulle även förenkla jämförelsen med frågan om hur promenader påverkade beteendet samt göra resultatbearbetningen smidigare. Denna utformning av frågan berodde på tidsbrist och begränsningar i Netigate.

Vidare så finns även en eventuell felkälla i att påstå att arbetet handlar om svenska hundägare i stort då det inte går att se spridningen på respondenterna i arbetet eftersom det inte efterfrågades i enkäten. Dock var enkäten och Facebook-inläggen skrivna på svenska och Facebook-grupperna riktade sig till folk i Sverige vilket gör att respondenterna antagligen var bosatta i Sverige. Vidare så har den största Facebook-gruppen, som enkäten publicerades i, "Vi som älskar hundar" antagligen stor spridning över hela Sverige. Däremot är det antagligen mest folk från Stockholm och Uppsala som besvarat enkäten då den även skickades till studenter på Sveriges Lantbruksuniversitet i Uppsala samt till en Facebook-grupp som riktade sig till hundägare boende i Stockholm. Spridningen på hur respondenterna bodde var däremot ganska stor med 19% som bodde i storstad, 24% i mellanstor stad eller större tätort, 30% i mindre tätort eller samhälle och 28% som bodde på landsbygden.

Därutöver så är detta arbete helt baserat på respondenternas uppfattning och är därför subjektiv. I denna studie listades beteenden, ibland med en kort förklaring, som kunde tolkas olika av respondenterna. Vidare kan hundarnas boendemiljö medföra att problembeteenden visas mer eller mindre och därmed vet eventuellt ägaren inte alltid om alla problembeteenden som hunden kan tänkas ha. Exempelvis kan en hundägare bosatt i en storstad sakna erfarenhet av att ha sin hund lös, och därmed inte ha uppmärksammat att den uppvisar beteenden såsom att jaga bilar, medan en hundägare bosatt på landet potentiellt hanterar sådana beteenden på daglig basis. Många hundägare har även utarbetade rutiner med sina hundar som gör att de möjligtvis inte upplever problembeteendena i vardagen även fast djuret utan dessa rutiner potentiellt skulle uppvisa ett problembeteende. Det kan även ha förekommit en viss svarsbias bland respondenterna då människor ofta vill ge det mest önskvärda svaret som framställer de på bästa sätt (Andersen & Mayerl 2019). Detta kan i denna studie innebära att respondenterna förminskat hundens problembeteenden vilket gör svaren missvisande.

Det finns många anledningar till att en hund utför dessa problembeteenden som till exempel ras, ålder, tidigare erfarenheter eller brist på lydsträning. En respondent skrev bland annat att de hade en före detta gatuhund och flera andra att de hade en valp eller unghund vilket kan göra att hunden har många av

beteendena men att dessa kommer att växa eller tränas bort. Detta hade kunnat undvikas genom att rikta enkäten till ägare med hundar över två år.

Vidare så har ägare med mycket intresse för hundar och deras träning större sannolikhet att befinna sig i Facebook-grupper som handlar om hundar. Detta gör att det finns risk för ett skevt urval genom att fler kunniga och pålästa ägare svarat på enkäten som potentiellt har mindre problembeteenden hos sin hund då de har verktygen som behövs att träna bort dessa. Därutöver skickades enkäten till veterinär- och djursjukskötarestudenter på SLU som även de kan tänkas ha en bredare kunskap om hundar. Det kan medföra att respondenterna potentiellt inte representerar den generella befolkningen.

Enkäter utgör en effektiv metod för datainsamling från ett stort antal respondenter med stor geografisk spridning. Samtidigt har metoden även begränsningar då den ofta genererar ytliga svar utan möjlighet för fördjupning på samma sätt som intervjuer kan göra. Trots detta kan enkätstudier bidra med ett bra underlag och identifiera områden där ytterligare och mer djupgående forskning behövs.

Vidare forskning

Enkätsvaren genererade mycket information som inte analyserades i detta arbete och skulle kunna användas i vidare studier. Förslag på framtida studier som skulle kunna göras på samma data är en koppling mellan ras, ålder eller boendemiljö och hur mycket motion och aktivering de får. Vidare skulle det kunna undersökas hur bland annat ålder eller ras påverkar vilka beteenden som hundarna uppvisar.

6. Konklusion

Studiens resultat visade att flertalet respondenter upplever att deras hundar har problembeteenden. De vanligaste problembeteendena enligt denna studie var aggressivitet, överdrivet skällande och separationsrelaterade beteenden.

Studien fann att fysisk och mental aktivering kan påverka beteenden både positivt och negativt. Fler ägare upplevde dock en minskning jämfört med ökning av problembeteenden efter eller i slutet av promenader eller andra aktiviteter. Detta kan tyda på att aktivering är en teknik att använda sig av för att hantera problembeteenden. Å andra sidan upplevde störst andel av respondenterna att aktiviteter eller promenader inte hade någon påverkan på problembeteenden vilket motsäger tidigare forskning som visar att aktiviteter påverkar beteenden på olika sätt. Dessa motstridiga resultat kan visa på att det behövs mer kunskap och en bredare förståelse kring hur aktiviteter påverkar specifika individer.

Slutligen behövs mer forskning inom ämnet antrozologi för att förstå det komplexa samspelet mellan hundar och människor och hur människor på bästa sätt kan dra nytta av hundarna samtidigt som deras behov tas i beaktande.

7. Referenser

- Adams, K. M., Navarro, A. M., Hutchinson, E. K. & Weed J. L. (2004). A Canine Socialization and Training Program at the National Institutes of Health. *Lab Animal*. 33, 32–36. <https://doi.org/10.1038/labam0104-32>
- Andersen, H. & Mayerl, J. (2019). Responding to Socially Desirable and Undesirable Topics: Different Types of Response Behaviour? *Methods, data, analyses*. 13(1) 7-35. <https://doi.org/10.12758/mda.2018.06>
- Anicura. (2019). *Varannan hund får för lite motion*. <https://www.anicura.se/om-anicura/aktuellt/2019/varannan-hund-far-for-lite-motion/> [2026-03-23]
- Barcelos, A. M., Kargas, N., Mills, D. (2024). The Effects of Dog Behavioural Problems on Owner Well-Being: A Review of the Literature and Future Directions. *Pets*. 1(1) 53-69. <https://doi.org/10.3390/pets1010007>
- Beaver, B.V. (2024). The prevalence of behavior problems in dogs in the United States. *Journal of veterinary behavior*. 76, 34-39. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2024.11.001>
- Bradshaw, J. W. S., Blackwell, E. J. & Casey, R. A. (2009). Dominance in domestic dogs — useful construct or bad habit? *Journal of veterinary behavior*. 4(3), 135-144. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2008.08.004>
- Cox, E., Krichbaum, S., Smith, J. G., Katz, J. S. & Lazarowski, L. (2023). Inattentive blindness in dogs. *Applied Animal Behaviour Science*. 266. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2023.106030>
- Col, R., Day, C. & Phillips C. J. C. (2016). An epidemiological analysis of dog behavior problems presented to an Australian behavior clinic, with associated risk factors. *Journal of veterinary behavior*. 15, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2016.07.001>
- Duranton, C. & Horowitz, A. (2019). Let me sniff! Nosework induces positive judgment bias in pet dogs. *Applied Animal Behaviour Science*. 211, 61-66. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2018.12.009>

- Fallahi, M., Masoudi, A. A., Torshizi, R. V. & Maghsoudi, A. (2024). Socio-economic evaluation of human-dog coexistence: A 40,000 years history. *Veterinary Medicine and Science*. 10(6), e70012. <https://doi.org/10.1002/vms3.70012>
- Flint, H. E., Weller, J. E., Parry-Howells, N., Ellerby, Z. W., McKay, S. L., & King, T. (2024). Evaluation of indicators of acute emotional states in dogs. *Scientific reports*, 14(1). <https://doi.org/10.1038/s41598-024-56859-9>
- Hawes, S. M., Kerrigan, J. M., Hupe, T. & Morris, K. N. (2020). Factors Informing the Return of Adopted Dogs and Cats to an Animal Shelter. *Animals*. 10(9), 1573. <https://doi.org/10.3390/ani10091573>
- Herron, M. E., Kirby-Madden, T. M. & Lord, L. K. (2014). Effects of environmental enrichment on the behavior of shelter dogs. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 244(6), 687-692. <https://doi.org/10.2460/javma.244.6.687>
- Heys, M., Lloyd, I., Westgarth, C. (2023). ‘Bowls are boring’: Investigating enrichment feeding for pet dogs and the perceived benefits and challenges. *Veterinary Record*. 194(4), e3169. <https://doi.org/10.1002/vetr.3169>
- Hitchcock, M., Workman, M. K., Guthrie, A. P., Ruple, A. & Feuerbacher, E. N. (2024). Factors associated with behavioral euthanasia in pet dogs. *Frontiers in Veterinary Science*. 11, 1387076. <https://doi.org/10.3389/fvets.2024.1387076>
- Jordbruksverket (2025). Statistik ur hundregistret. <https://jordbruksverket.se/e-tjanster-databaser-och-appar/e-tjanster-och-databaser-djur/hundregistret/statistik-ur-hundregistret> [2026-03-22]
- Jordbruksverket (2026). Så sköter du din hund. <https://jordbruksverket.se/djur/hundar-katter-och-smadjur/hundar/sa-skoter-du-din-hund> [2026-05-28]
- Länsstyrelsen Stockholm (2020). *Djurskyddsbestämmelser hund*. [Broschyr]. Länsstyrelsen Stockholm. <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.1b1d393819324610c3748755/1732515885616/Djurskyddsbestammelser%20hund.pdf> [2026-04-25]
- Mazzini, A., Senn, K., Monteleone, F., & Riemer, S. (2025). Addictive-like behavioural traits in pet dogs with extreme motivation for toy play. *Scientific reports*, 15(1). <https://doi.org/10.1038/s41598-025-18636-0>

- McEvoy, V., Espinosa, U. B., Crump, A. & Arnott, G. (2022). Canine Socialisation: A Narrative Systematic Review. *Animals*. 12(21).
<https://doi.org/10.3390/ani12212895>
- McPeake, K. J., Collins, L. M., Zulch, H., & Mills, D. S. (2021). Behavioural and Physiological Correlates of the Canine Frustration Questionnaire. *Animals*. 11(12).
<https://doi.org/10.3390/ani11123346>
- Meyer, I., Forkman, B., Bøker Lund, T. & Sandøe, P. (2023). Behavior problems in dogs -An assessment of prevalence and risk factors based on responses from a representative sample of Danish owners. *Journal of Veterinary Behavior*. 69-70, 24-31. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2023.11.002>
- Mikkola, S., Salonen, M., Puurunen, J., Hakanen, E., Sulkama, S., Araujo, C. & Lohi, H. (2021). Aggressive behaviour is affected by demographic, environmental and behavioural factors in purebred dogs. *Scientific reports*. 11, 9433.
<https://doi.org/10.1038/s41598-021-88793-5>
- Morris, C. L., Grandin, T. & Irlbeck, N. A. (2011). COMPANION ANIMALS SYMPOSIUM: Environmental enrichment for companion, exotic, and laboratory animals. *Journal of Animal Science*. 89(12), 4227–4238.
<https://doi.org/10.2527/jas.2010-3722>
- Mugford, R. A. (2007). Behavioural Disorders of Dogs. I: Jensen, P. (red.) *Behavioural Biology of Dogs*. CABI Publishing. 225-242.
<https://doi.org/10.1079/9781845931872.0225>
- Naturhistoriska Riksmuseet (2025). *Hunden*. <https://www.nrm.se/fakta-om-naturen/djur/daggdjur/rovdjur/hunden> [2026-03-22]
- Podberscek, A. L. & Serpell, J. A. (1997). Environmental influences on the expression of aggressive behaviour in English Cocker Spaniels. *Applied animal behaviour science*. 52 (3-4), 215-227. [https://doi.org/10.1016/S0168-1591\(96\)01124-0](https://doi.org/10.1016/S0168-1591(96)01124-0)
- SJVFS 2020:8. *Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hundar och katter*.

- Starling, M. J., Branson, N., Cody, D., & McGreevy, P. D. (2013). Conceptualising the Impact of Arousal and Affective State on Training Outcomes of Operant Conditioning. *Animals*. 3(2), 300-317. <https://doi.org/10.3390/ani3020300>
- Sulkama, S., Salonen, M., Mikkola, S., Hakanen, E., Puurunen, J., Araujo, C. & Lohi, H. (2022). Aggressiveness, ADHD-like behaviour, and environment influence repetitive behaviour in dogs. *Scientific Reports*. 12, 3520. <https://doi.org/10.1038/s41598-022-07443-6>
- Tancredi, D. & Cardinali, I. (2023). Being a Dog: A Review of the Domestication Process. *Genes*. 14(5), 992. <https://doi.org/10.3390/genes14050992>
- Tarantino, M. (2020). *Why Do Dogs Bark?*. PetMed. <https://www.petmd.com/dog/behavior/why-do-dogs-bark> [2026-03-23]
- Wells, D. L. & Hepper, P. G. (2000). Prevalence of behaviour problems reported by owners of dogs purchased from an animal rescue shelter. *Applied Animal Behaviour Science*. 116(2), 189-193. <https://doi.org/10.1037/0735-7036.116.2.189>

8. Studenternas AI-utlåtande

I detta examensarbete har AI använts som hjälpmedel för att hitta artiklar och länkar relevanta till arbetet. Artiklarna har sedan av studenterna kontrollerats så de uppfyller kraven för att användas i arbetet och är relevanta för ändamålet. Det AI-verktyg som användes var ChatGPT. Vidare har även AI använts som hjälpmedel för att omformulera enstaka ord eller kortare meningar skrivna av studenterna. Dessutom har AI använts som hjälpmedel för att översätta delar av sammanfattningen. Det kan vara tidseffektivt att använda sig av AI men det är av stor vikt att själv granska materialet för att säkerställa att artiklar är vetenskapliga samt att översättningar är korrekta.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

Föreliggande arbete ska publiceras med 12 månaders fördröjning av fulltexten (tillfälligt läsningsembargo). Därefter ger jag/vi härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

JA, jag, EMMA RANNSTRÖM har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

JA, jag, MADITA WALDSCHMIDT har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

NEJ, jag, EMMA RANNSTRÖM ger inte min tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

NEJ, jag, MADITA WALDSCHMIDT ger inte min tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.